

Nr 3.

Ankom till riksdagens kansli den 21 februari 1938 kl. 8 f. m.

Bevillningsutskottets betänkande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående åtgärder till sockerbetsodlingens uppehållande.

Genom en den 11 februari 1938 dagtecknad, till bevillningsutskottet hänvisad proposition, nr 95, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att

dels besluta, att för tiden från och med den 1 mars 1938 till och med den 30 september 1940 rätt att till riket införa socker (tulltaxenummer 119 och 120) med av Kungl. Maj:t stadgade undantag icke skall tillkomma annan än staten eller den, åt vilken Kungl. Maj:t överlåter sådan rätt;

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att utfärda de närmare föreskrifter, som må erfordras för upprätthållande av nu angivna ensamrätt;

dels ock godkänna det såsom bilaga till nämnda protokoll fogade förslaget till kontrakt mellan staten och svenska sockerfabriksaktiebolaget.

Omförmälda förslag till kontrakt åtföljer detta betänkande såsom bilaga.

I sitt anförande till statsrådsprotokollet i ärendet har föredragande departementschefen till en början erinrat om en undersökning, som landshövdingen C. E. A. Mannerfelt i egenskap av undersökningsmyndighet jämlikt lagen den 18 juni 1925 om undersökning angående monopolistiska företag och sammanslutningar på Kungl. Maj:ts den 15 oktober 1937 givna uppdrag verkställt rörande svenska sockerfabriksaktiebolagets inverkan på prisförhållandena i fråga om sockerbetor och socker inom riket. Därefter har i nämnda statsrådsprotokoll lämnats en redogörelse för nu tillämpade åtgärder till sockerbetsodlingens stödjande, för sockerbetsodlingen 1937, för löneförhållandena inom sockerbetsodlingen samt för läget å sockermarknaden. Härefter har departementschefen för egen del anført följande:

»Läget å den internationella sockermarknaden, sådant det framgår av den lämnade redogörelsen, torde alltjämt påkalla, att särskilda åtgärder från statsmakternas sida vidtagas till uppehållande av den inhemska sockerbetsodlingen. Någon anledning att härvid frångå den regleringsanordning, som under en följd av år tillämpats, synes ej föreligga. För vinnande av uppgörelse rörande betprisen och övriga villkor i samband med ett nytt sockeravtal hava förhandlingar ägt rum dels med svenska sockerfabriksaktiebolaget dels ock med representanter för betodlarna. Då det icke syntes antag-

ligt, att situationen under ett år skulle så förändras, att vidare stödåtgärder bleve överflödiga, har det funnits lämpligt att giva regleringsanordningen en något längre giltighetstid än den hittills vanliga. Förhandlingarna hava också resulterat i att bolaget godkänt ett förslag till avtal enligt samma principer som det nu gällande men utsträckt att omfatta ej blott 1938 utan även 1939 års sockerbetskör. Överenskommelsen har underlättats därigenom, att det nya kollektivavtalet angående betarbetarlönerna på sätt förut nämnts fastställts att gälla för en tid av minst två år.

Berörda avtal angående betarbetarlönerna innebär, såsom framgår av vad tidigare anförts, att helackordet per tunnland höjts till i avrundat tal 142 kronor, därav för sommarskötsel med fyra arbetsmoment 71 kronor och för upptagning enahanda belopp. Då upptagning verkställes senare än den 9 november, skall utgå ett tillägg av 8 kronor per tunnland. För det fall att sommarskötseln omfattar mindre antal arbetsmoment än fyra skall ackordet minskas med i runt tal 4 kronor 50 öre, om någon hackning ej sker före gallringen och med, likaledes i runt tal, 11 kronor, om den tredje hackningen bortfaller. I enlighet med de principer, som statsmakterna under senare år tillämpat, torde ändringar, motsvarande de i kollektivavtalet sålunda vidtagna, böra ske i den förbindelse, betodlare i Skåne, Östergötland eller Västergötland vid tecknande eller övertagande av betodlingskontrakt skall överlämna till statens sockernämnd. För betodlare i övriga delar av landet böra ersättningsbestämmelserna i sagda förbindelse likaledes jämkas under hänsynstagande till att det inbördes förhållandet mellan betarbetarlönernas storlek i olika landsdelar såvitt möjligt lämnas orubbat. Med beaktande härav torde betodlare utanför Skåne, som tecknar betodlingskontrakt med råsockerfabrik i Skåne eller Blekinge, böra betala för sommarskötsel med fyra arbetsmoment 66 kronor, för upptagning likaledes 66 kronor och i helackord per tunnland alltså 132 kronor. Bortfaller hackningen före gallringen, skall ackordet minskas med 4 kronor 50 öre, och företages ej någon tredje hackning, skall minskning ske med 9 kronor. Betodlare, som tecknar kontrakt med Roma eller Mörbylånga råsockerfabrik, bör betala för sommarskötsel med fyra arbetsmoment 67 kronor, för upptagning 63 kronor och i helackord alltså 130 kronor per tunnland. Minskningen, om första respektive tredje hackningen bortfaller, bör här fastställas till respektive 4 kronor 50 öre och 10 kronor.

Beträffande det närmare innehållet i förbindelsen, vilket i övrigt — med de jämkningar som föranledas av avtalets tillämpning under två skördeår — överensstämmer med nuvarande motsvarande bestämmelser, får jag hänvisa till den vid statsrådsprotokollet fogade *bilaga a*¹.

Med anledning av de höjda betarbetarlönerna samt för att i övrigt bereda betodlarna ersättning för ökade kostnader vid ifrågavarande odling har överenskommit med svenska sockerfabriksaktiebolaget, att bolaget för sockerbetor av 1938 och 1939 års skördar skall betala ett grundpris av 2 kronor 70 öre per 100 kilogram betor med 16 procent sockerhalt. Överens-

¹ Bilagan införd såsom bilaga a till detta betänkande.

kommelsen innebär en höjning av priset för 16-procentiga betor med 15 öre för 100 kilogram. Betodlarna hava förklarat sig för sin del godtaga detta pris.

Av den inledningsvis omnämnda, av landshövdingen Mannerfelt verkställda undersökningen framgår, att svenska sockerfabriksaktiebolagets ekonomiska ställning kan betecknas såsom mycket god. Under förutsättning av oförändrade förhållanden synes bolaget skäligen bort efter utgången av löpande kontraktsår fått vidkännas en nedsättning i det fastställda minimipriset för kilogram krossmelis, nu 32 öre, med ett halvt öre. Med hänsyn till oförmälda höjning av betpriset ävensom andra redan inträffade eller förutsedda kostnadsstegringar kan en sådan sänkning dock ej genomföras. I stället skulle ett något höjt sockerpris i betraktande av anförda omständigheter varit motiverat. En dylik höjning har dock kunnat undvikas därigenom att bolaget förklarat sig villigt att för täckande av ifrågavarande merkostnader taga i anspråk vissa tillgångar, som av bolaget, på sätt framgår av dess balansräkning, avsatts till mötande av den situation, som för bolaget skulle inträda, därest den bolaget tillförsäkrade ensamrätten till införsel av socker upphörde med februari månads utgång. Såsom kompensation har bolaget betingat sig att giltighetstiden för berörda ensamrätt, som enligt det nya avtalet med tillämpning av tidigare regler skulle upphöra den 1 mars 1940, utsträcker att gälla till och med den 30 september sistnämnda år. Jag har ansett mig böra biträda detta förslag. Genom en sådan förlängning av kontraktstiden vinnes också att, till skillnad mot vad hittills varit fallet, kontraktsår och tillverkningsår komma att sammanfalla.

Såsom tidigare nämnts har sockerbetsarealen 1937 omfattat omkring 55,000 hektar. Bolaget har nu, med hänsyn till sista årets goda skörderesultat, förklarat sig hava för avsikt att under 1938 minska betarealen till cirka 50,000 hektar. Efter förhandling med styrelsen för Sveriges betodlares centralförening avses minskningen skola ske i första rummet genom att de odlare, som fått sin areal ökad 1937, få avstå från denna ökning helt eller delvis. I andra hand skall minskningen verkställas genom begränsning av betarealen för odlare, som odla betor å mer än en femtedel av sin totala areal. Minskningen avses i allmänhet ej skola drabba odlare, vars betareal ej överstiger 1.5 hektar. I vissa fall torde dock en begränsning komma att göras till 1 hektar samt på Gotland, med hänsyn till det stora antalet odlare med mycket små arealer, till 0.5 hektar. I samband med dessa förklaringar har bolaget emellertid förbehållit sig att, om så skulle befinnas erforderligt ur synpunkten av landets tillfredsställande försörjning med socker, under 1939 ånyo gå i författning om ökning av betarealen.

Förslag till kontrakt, upprättat i överensstämmelse med vad jag här anfört, torde få såsom *bilaga*¹ fogas till statsrådsprotokollet. Svenska sockerfabriksaktiebolaget har förbundit sig att, därest förslaget godkännes av statsmakterna, sluta avtal med staten i enlighet med detsamma.

De uttalanden, vilka vid behandlingen av förevarande spörsmål 1933 gjor-

¹ Bilagan införd såsom bilaga till detta betänkande.

des rörande sockerimportörers inköpsrätt hos sockerbolagen samt rörande utjämning av detaljhandelsmarginalen, torde äga avseende jämväl å den nya avtals tiden.

För kontraktets giltighet fordras riksdagens samtycke. Vidare förutsättes, att riksdagen beslutar, att för tiden från och med den 1 mars 1938 till och med den 30 september 1940 rätt att till riket införa socker icke skall tillkomma annan än staten eller den, åt vilken Kungl. Maj:t överlåter sådan rätt. Meddelande av erforderliga närmare föreskrifter torde ankomma på Kungl. Maj:t. Därvid torde givetvis iakttagas, att importen lämnas fri beträffande de i 1 § andra och tredje styckena av kontraktet avsedda fall samt beträffande i sagda paragrafs fjärde stycke avsedda fall regleras på där angivet sätt.»

Rörande detaljhandelspriserna å bitsocker har utskottet ur »Sociala Meddelanden» inhämtat följande uppgifter. (Uppgifterna avse öre per kg.)

Medeltal för hela riket:

1913.....	67	1930.....	45	1934.....	46
1914.....	65	1931.....	42	1935.....	46
1920.....	168	1932.....	47	1936.....	47
1929.....	54	1933.....	47	1937.....	48

Medelpris å olika orter i riket under december 1937:

Stockholm	45	Lund	45	Falun	46
Södertälje	46	Landskrona	47	Ludvika	47
Uppsala	48	Hälsingborg	47	Avesta	48
Nyköping	46	Ystad	46	Mora	50
Eskilstuna	46	Halmstad	46	Gävle	47
Linköping	47	Varberg	46	Söderhamn	48
Norrköping	47	Göteborg.....	46	Sundsvall, staden	50
Motala	46	Lysekil	47	Sundsvall, sågv.-distr. ...	49
Jönköping	48	Vänersborg.....	47	Kramfors	51
Värnamo	46	Borås	48	Östersund	50
Växjö	48	Lidköping	47	Umeå	52
Kalmar	47	Tidaholm	48	Vilhelmina	50
Västervik	46	Karlstad	50	Luleå.....	50
Visby	50	Filipstad	49	Malmberget o. Gällivare ..	50
Karlskrona.....	48	Arvika	49	Kiruna	54
Kristianstad	45	Örebro	46		
Malmö.....	45	Västerås	47		

Utskottet.

I likhet med departementschefen finner utskottet läget å den internationella sockermarknaden alltjämt påkalla, att särskilda åtgärder från statsmakternas sida vidtagas till uppehållande av den inhemska sockerbetsodlingen. Den under en följd av år tillämpade regleringsanordningen, vilken visat sig

ändamålsenlig, torde därför nu böra givas förlängd giltighet. Mot att regleringsanordningen utsträcker att gälla ej blott 1938 utan även 1939 års sockerbetsskörd har utskottet ej något att erinra.

Beträffande lönerna till betarbetarna har under propositionens behandling i utskottet framhållits, att det för betodlingen å Öland vore önskvärt höja minimiackordet för sommarskötseln av sockerbetor utöver vad i propositionen föreslagits samt att en motsvarande sänkning av minimiackordet för upptagningen av betor kunde äga rum. Såsom skäl härför har anförts, att svårigheter visat sig föreligga för betodlarna på Öland att för sommarskötseln erhålla erforderlig arbetskraft. Denna måste i betydande omfattning anskaffas från fastlandet, och tillgången på arbetskraft vore mera riklig på hösten, då upptagningen av betor ägde rum. De särskilda förhållanden, som sålunda göra sig gällande för betodlingen på ön, ha ansetts böra föranleda den jämkning i de uti propositionen föreslagna ersättningsbestämmelserna för odlare på Öland, att — utan ändring av helackordet, minst 130 kronor per tunnland — för sommarskötseln skulle betalas ett ackord av minst 69 kronor och för upptagningen ett ackord av minst 61 kronor per tunnland i stället för enligt propositionen 67 respektive 63 kronor. Enligt vad utskottet inhämtat har chefen för jordbruksdepartementet icke något att erinra mot en sådan jämkning av ersättningsbestämmelserna för betodlare på Öland.

Utskottet anser sig böra tillstyrka, att den ifrågasatta jämkningen vidtages och införes i det vid förslaget till kontrakt mellan staten och sockerfabriksaktiebolaget såsom bilaga fogade formuläret till förbindelse till statens sockernämnd angående betarbetarlönerna 1938 och 1939 m. m., såvitt formuläret avser betodlare å Öland, som vilja teckna betodlingskontrakt med Mörbylånga råsockerfabrik.¹

I övrigt har utskottet ej något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag.

I detta sammanhang har utskottet, med utgångspunkt från de i det föregående lämnade uppgifterna angående detaljhandelspriserna å bitsocker under december 1937, funnit sig böra anföra följande.

I anledning av den proposition, varigenom förslag om införande av införelselmonopol å socker jämte stödåtgärder i övrigt för sockerbetsodlingen framlades för 1932 års riksdag, väcktes inom andra kammaren en motion (nr 424) med förslag innebärande att sockerbolagen skulle hava att tillse, att detaljhandelspriserna å de olika sockersorterna på i motionen angivet sätt begränsades. Bevillningsutskottet yttrade i anledning härav i sitt av riksdagen godkända betänkande (nr 10), att av de uppgifter utskottet inhämtat rörande prissättning å socker under år 1932 framginge, att åtminstone å vissa platser i landet mellanhandsvinsterna å socker vore så låga, att en sådan begränsning av desamma som i motionen förutsatts icke skäligen kunde påfordras. Emellertid framginge av dessa uppgifter, att konsumentpriset å socker i skilda delar av landet företedde betydande växlingar, vilka säkerligen icke enbart berodde på olika fraktkostnader eller andra därmed jämförliga prisfördyrande faktorer. Utskottet ansåg sig därför böra uttala den förväntan, att socker-

¹ Se sid. 11.

bolagen, sedan de tillförsäkrats ensamrätt till import av socker, skulle beakta angelägenheten av att, eventuellt med grossisternas bistånd, åstadkomma en utjämning av detaljhandelsprisen å socker. Vid framläggandet av proposition till 1933 års riksdag (nr 75) om förlängning av sockerregleringen anförde dåvarande chefen för jordbruksdepartementet, att sockerfabriksaktiebolagen i anslutning till nyssnämnda uttalande vid 1932 års riksdag för grossisterna framhållit vikten av att dessa så långt som möjligt medverkade till en utjämning av detaljhandelsmarginalen. Av erhållna uppgifter framginge, att utvecklingen under den gångna delen av då löpande regleringsperiod gått i riktning mot en minskning i stort sett av denna marginal. Departementschefen förväntade, att sockerfabriksaktiebolagen även under den nya avtals-tiden skulle söka att, i den mån så vore möjligt, förverkliga det av riksdagen uttalade önskemålet om en utjämning av detaljhandelsmarginalen.

Sedermera ha i de årligen återkommande propositionerna om åtgärder till sockerbetsodlingens upprätthållande framhållits, att de uttalanden som gjordes år 1933 syntes äga avseende jämväl å den avtals-tid, varom varit fråga. Ett sådant uttalande har även gjorts av föredragande departementschefen vid framläggandet av nu förevarande proposition.

Utskottet har av de i det föregående lämnade uppgifterna rörande detaljhandelspriserna å bitsocker under december månad 1937 funnit, att sockerpriset å olika orter i riket företer betydande ojämnheter. Priserna variera sålunda mellan 45 och 54 öre för kilogram, vilket alltså innebär en prisskillnad av 9 öre mellan billigaste och dyraste ort. Uppgifterna utvisa även, att rätt betydande prisskillnad föreligger mellan vissa närbelägna orter. De prisuppgifter, som stått utskottet till buds, avse genomsnittspris för ett antal större orter. Huruvida högre priser förekomma å andra orter kan sålunda utskottet icke uttala sig om. Av de tillgängliga uppgifterna torde tydligt framgå, att de åtgärder, som föranletts av det av 1932 års riksdag gjorda uttalandet rörande utjämning av detaljhandelsmarginalen, i varje fall icke lett till bestående resultat. Med hänsyn härtill och då fråga är om prissättningen å en vara, som är föremål för statliga regleringsåtgärder, finner utskottet, att frågan om en utjämning av detaljhandelspriserna å socker bör upptagas till förnyat övervägande. Utskottet förutsätter, att Kungl. Maj:t ägnar denna fråga uppmärksamhet och genom lämpligt organ, exempelvis statens sockernämnd, låter närmare undersöka, huruvida och på vad sätt en dylik utjämning må kunna åvägbringas.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen måtte, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 95,

1) besluta, att för tiden från och med den 1 mars 1938 till och med den 30 september 1940 rätt att till riket införa socker (tulltaxenummer 119 och 120) med av Kungl. Maj:t stadgade undantag icke skall tillkomma annan än staten eller den, åt vilken Kungl. Maj:t överlåter sådan rätt;

2) bemyndiga Kungl. Maj:t att utfärda de närmare föreskrifter, som må erfordras för upprätthållande av nu angivna ensamrätt; samt

3) godkänna det såsom bilaga till statsrådsprotokollet i ärendet fogade förslaget till kontrakt mellan staten och svenska sockerfabriksaktiebolaget, dock med den jämkning i därtill fogat formulär till förbindelse till statens sockernämnd angående betarbetarlönerna 1938 och 1939 m. m., som utskottet i sitt yttrande över propositionen tillstyrkt.

Stockholm den 21 februari 1938.

På bevillningsutskottets vägnar:

IVAR ANDERSON.

Närvarande:

från första kammaren: herrar *Johan Bärge**, friherre *Lagerfelt**, *Viktor Larsson*, *Bengtsson*, *Wahlmark*, *Elof Andersson*, *Sjödahl*, *Ekman**, *Eilif Sylwan* och *Löfvander*; samt

från andra kammaren: herrar *Anderson* i Norrköping, *Lövgren*, *Björklund*, *Olsson* i Gävle, *Ericson* i Boxholm*, *Johanson* i Huskvarna, *Werner* i Hultsfred, *Hammarlund*, *Jonsson* i Skedsbygd och *Lundell*.

* Icke närvarit vid justeringen av betänkandet.

Bilaga.

Förslag

till

Kontrakt**mellan svenska staten och svenska sockerfabriksaktiebolaget.**

Mellan svenska staten å ena sidan samt å andra sidan svenska sockerfabriksaktiebolaget, i det följande benämnt bolaget, är följande överenskommelse träffad.

1 §.

Staten tillförsäkrar bolaget för nedan i 8 § omnämnda tid att annan än bolaget ej skall äga laglig rätt att till riket införa socker (tulltaxenummer 119 och 120).

Vad ovan sägs skall icke utgöra hinder för annan att företaga transitering, returfortullning eller uppläggning å tullager eller provianteringsfrilager av nyss omnämnda vara; dock får å provianteringsfrilager upplagd sådan vara endast efter av Kungl. Maj:t för varje särskilt fall meddelat tillstånd disponeras annorledes än till fartygs proviantering i föreskriven ordning.

Vad i första stycket sägs gäller ej heller i avseende å vara, som införes i egentlig gränstrafik eller under sådana förhållanden, att tullfrihet för varan åtnjutes enligt annan bestämmelse i 5 § tulltaxeförordningen än den under s) upptagna eller enligt 6 eller 8 § samma förordning.

I avseende å införsel av socker, om vars inköp i fast räkning avtal träffats före den 2 februari 1932 och varom anmälan senast den 15 mars 1932 blivit gjord hos statens sockernämnd, skola bestämmelserna i 7 § andra stycket av kontraktet den 22 februari 1932 mellan staten och bolaget äga tillämpning.

2 §.

Bolaget förbinder sig att inbjuda till teckning av kontrakt angående sockerbetsodling under 1938 och 1939 i enlighet med mellan bolaget och Sveriges betodlares centralförening överenskomna grunder samt under iakttagande tillika, att grundpriset för 100 kilogram sockerbeter med 16 procent sockerhalt icke må, med undantag som följer av bestämmelserna i 3 § andra stycket, understiga 2 kronor 70 öre. Vid teckning av betodlingskontrakt, avseende leverans till Lidköpings, Linköpings eller Mörbylånga råsockerfabrik, skola dock i fråga om täckningsersättning, vattenhalt i betmassa och bidrag till järnvägsfrakt gälla i huvudsak de grunder, som tidigare tillämpats av mellersta Sveriges sockerfabriksaktiebolag.

3 §.

Bolaget åtager sig att bestrida 50 procent av kostnaderna för den i 6 § omnämnda nämnden.

Vidare förbinder sig bolaget att ej låta någon betodlare ingå eller övertaga betodlingskontrakt för 1938 eller 1939, innehållande bestämmelse om det i 2 § angivna minimipriset av 2 kronor 70 öre, med mindre betodlaren avlämnar en vederbörligen underskriven förbindelse, enligt bilagda formu-

lär¹, angående betarbetarlönerna och bestridande av vissa kostnader. Samtliga sådana underskrivna förbindelser skola av bolaget, på anfordran, överlämnas till den i 6 § omförmälda nämnden.

Vad betodlare enligt 2 § i förberörda förbindelse är skyldig betala skall bolaget innehålla å den odlaren tillkommande betlikviden. Sålunda innehållna belopp har bolaget att, på anfordran, redovisa till nämnden.

4 §.

Vid försäljning av socker är bolaget skyldigt att följa samma grundsatser, som hittills i detta hänseende av bolaget tillämpats för försäljning till leve-ransdagens pris. Bolaget skall bedriva sin verksamhet på ett lojalt sätt och så att icke annans intresse obehörigen skadas.

5 §.

Bolagets priskurantpris å krossmelis (K 5) skall vara normerande för priskurantpriserna å övriga av bolaget saluförda sockersorter på så sätt, att en ökning eller minskning av priset å K 5 åtföljes av samma ökning eller minskning av priserna å övriga sockersorter. Priset å K 5 bestämmes enligt samma grunder som hittills efter läget å världsmarknaden, varvid dock gäller, att lägre pris för sagda sockersort ej behöver tillämpas än 32 öre per kilogram.

6 §.

Bolagets verksamhet, i vad den beröres av detta kontrakt, skall vara underkastad fortlöpande kontroll av en utav Kungl. Maj:t tillsatt nämnd av tre opartiska och sakkunniga personer (statens sockernämnd).

Av bolaget fattat beslut angående priserna å socker skall ofördröjligen meddelas nämnden. Då denna finner av bolaget tillämpade priser icke stå i överensstämmelse med vad i 5 § sägs, har den att meddela bolaget detta samt, om rättelse ej ernås, själv efter det bolaget beretts tillfälle yttra sig besluta angående priserna å socker. Dylikt av nämnden fattat beslut skall omedelbart lända till efterrättelse. Det åligger bolaget att, vid anfordran, till nämnden lämna de uppgifter, som denna anser erforderliga för kontrollens utövande.

Rörande nämndens verksamhet i övrigt äger Kungl. Maj:t meddela närmare föreskrifter.

7 §.

Bolagets åtagande enligt detta kontrakt gäller under förutsättning, att inga ändringar under avtalstiden vidtagas beträffande gällande tullsatser å raffinerat eller oraffinerat socker eller å melass ävensom att ej under nämnda tid införes accis å socker.

8 §.

Detta kontrakt gäller från och med den 1 mars 1938 till och med den 30 september 1940.

¹ Se bilaga a.

Bilaga a.

Förbindelse

till

statens sockernämnd

angående betarbetarlönerna 1938 och 1939 samt bestridande av vissa på statens sockernämnd ankommande kostnader.

1 §.

Undertecknad, här nedan kallad betodlaren, förbinder sig gentemot statens sockernämnd att vid användning under 1938 och 1939 av lejd arbetskraft för sockerbeters skötsel eller upptagning — där ej gällande kollektivavtal om dylikt arbete är tillämpligt eller betarbetaren eljest av betodlaren erhåller ersättning enligt de i kollektivavtalet stadgade bestämmelser — iakttaga följande:

(Se noten
här nedan.)¹

1. För *sommarskötseln* skall, därest denna omfattar fyra arbetsmoment (hackning, gallring och ytterligare två hackningar), betalas ett ackord av minst 71 kronor per tunnland. — För *upptagningen* skall ackordet vara likaledes minst 71 kronor per tunnland. För upptagning som verkställes senare under året än den 9 november utgår ett tillägg av 8 kronor per tunnland. Härutöver skall för upptagningen betalas ett kvantitetstillägg av 6 öre per 400 sträckfamnar för varje 1,000-tal kilogram per hektar (cirka 500 kilogram per tunnland), varmed skörden å egendomen överstiger 280 deciton betor per hektar. — *Helackordet* skall alltså vara minst 142 kronor per tunnland jämte kvantitetstillägg i förekommande fall. — *Bortfaller den första av ovannämnda hackningar*, minskas ackordet för sommarskötseln liksom helackordet med 4 kronor 50 öre per tunnland. *Bortfaller den sista hackningen*, minskas samma ackord med 11 kronor per tunnland.

2. Kvantitetstillägg utbetalas senast två veckor efter kampanjens slut vid vederbörande fabrik. Därest arbetare genom styrkt sjukdom eller annan mellankommande orsak är förhindrad att slutföra åtaget arbete om minst 6,400 sträckfamnar och för detsamma slutförande ställer annan arbetare i sitt ställe, skall kvantitetstillägg utgå till respektive arbetare i proportion till utfört arbete.

Betodlaren förbinder sig att, sedan leveransen av sockerbeter för året avslutats, för betarbetare, som så påfordrar, förete skriftlig, av svenska sockerfabriksaktiebolaget tillhandahållen uppgift å sin medelskörd av sockerbeter under året.

3. Erhåller betarbetaren icke ersättning enligt bestämmelserna i 1 och 2 mom., är betodlaren pliktig att, där han ej inom viss av statens sockernämnd förelagd tid styrker sig hava till betarbetaren betalat vad som felas, efter anmodan av nämnden utgiva ett belopp, motsvarande den felande ersättningen jämte 5 procent årlig ränta därå, att av nämnden disponeras enligt av Kungl. Maj:t meddelade föreskrifter.

2 §.

Tillika förbinder sig betodlaren att till täckande av kostnader, som statens sockernämnd har att bestrida, under 1938 och 1939 till nämnden erlägga en avgift av intill 2 kronor 50 öre för varje uppmätt hektar av odlarens sockerbetsodling respektive år. Avgiften, vilkens närmare belopp fastställs av Kungl. Maj:t, må på nämndens begäran innehållas å betodlaren tillkommande betlikvid. För del av hektar reduceras avgiften i proportion till arealen.

3 §.

Twister om tolkningen och tillämpningen av denna förbindelse — däri inbegripet avgörande, huruvida och i vad mån ersättningsskyldighet enligt 1 § 3 mom. föreligger — skola avgöras enligt gällande lag om skiljemän, med iakttagande att skiljemännen skola vara tre, varav en utses av styrelsen för Sveriges betodlares centralförening och en av styrelsen för svenska lantarbetareförbundet samt den tredje (ordföranden) av Kungl. Maj:t.

¹ I följande fall må 1 § 1 mom. i stället hava nedan angivna lydelse, nämligen beträffande

betodlare *utanför Skåne*, som tecknar betodlingskontrakt med *råsockerfabrik i Skåne eller Blekinge*:

För *sommarskötseln* skall, därest denna omfattar fyra arbetsmoment (hackning, gallring och ytterligare två hackningar), betalas ett ackord av minst 66 kronor per tunnland. — För *upptagningen* skall ackordet vara minst 66 kronor för tunnland. För upptagning som verkställs senare under året än den 9 november utgår ett tillägg av 8 kronor per tunnland. Härutöver skall för upptagningen betalas ett kvantitetstillägg av 4 öre per 400 sträckfamnar för varje 1,000-tal kilogram per hektar (cirka 500 kilogram per tunnland), varmed skörden å egendomen överstiger 250 deciton betor per hektar. — *Helackordet* skall alltså vara minst 132 kronor per tunnland jämte kvantitetstillägg i förekommande fall. — *Bortfaller den första av ovannämnda hackningar*, minskas ackordet för sommarskötseln liksom helackordet med 4 kronor 50 öre per tunnland. *Bortfaller den sista hackningen*, minskas samma ackord med 9 kronor per tunnland.

betodlare, som tecknar betodlingskontrakt med *Roma råsockerfabrik* eller med *Mörbylånga råsockerfabrik*:

För *sommarskötseln* skall, därest denna omfattar fyra arbetsmoment (hackning, gallring och ytterligare två hackningar), betalas ett ackord av minst 67 kronor per tunnland. — För *upptagningen* skall ackordet vara minst 63 kronor per tunnland. För upptagning som verkställs senare under året än den 9 november utgår ett tillägg av 8 kronor per tunnland. Härutöver skall för upptagningen betalas ett kvantitetstillägg av 4 öre per 400 sträckfamnar för varje 1,000-tal kilogram per hektar (cirka 500 kilogram per tunnland), varmed skörden å egendomen överstiger 250 deciton betor per hektar. — *Helackordet* skall alltså vara minst 130 kronor per tunnland jämte kvantitetstillägg i förekommande fall. — *Bortfaller den första av ovannämnda hackningar*, minskas ackordet för sommarskötseln liksom helackordet med 4 kronor 50 öre per tunnland. *Bortfaller den sista hackningen*, minskas samma ackord med 10 kronor per tunnland.